

Nr 8

Skatteutskottets betänkande i anledning av motioner om slopande av beskattningen av fritt bränsle från egen fastighet.

Motionerna

I detta betänkande behandlas motionerna

1973:128 av herr Johansson i Skärstad m. fl. (c), vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om utredning och förslag om sådan ändring i skattelagstiftningen att fritt bränsle från egen fastighet inte blir beskattat;

1973:1012 av herr Eriksson i Arvika m. fl. (fp), vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär revidering av riksskatteverkets anvisningar innebärande att bränsle från egen skog ej beskattas.

Gällande bestämmelser

Till intäkt av jordbruksfastighet räknas enligt punkt 5 av anvisningarna till 21 § kommunalskattelagen (KL) bl. a. värdet av skogsprodukter, som skattskyldig tillgodogjort sig för sitt hushåll eller eljest för sin, sin familjs eller övriga hushållsmedlemmars räkning (vedbrand m. m.). I 42 § KL stadgas att värdet av produkter, varor eller andra naturaförmåner skall beräknas efter ortens pris. Värdet av bränsle från egen jordbruksfastighet skall upptas till belopp motsvarande vedens värde i upphugget och hemkört skick. I punkt 8 av anvisningarna till 21 § KL utsägs att i fråga om för gemensamt behov avsatta s. k. besparingsskogar, häradsallmänningar och andra likartade samfälligheter, som förvaltas självständigt för delägarnas gemensamma räkning, som samfällighetens inkomst skall räknas även vad som in natura utdelas till innehavarna av de fastigheter, som har del i samfälligheten. Då inkomsten således beskattas hos samfälligheten följer därav, att innehavare av fastighet, som har del i sådan samfällighet, inte är skyldig att som intäkt av sin fastighet upptaga vad han uppburit såsom utdelning från samfälligheten, vare sig utdelningen utgått in natura eller i penningar.

Enligt riksskatteverkets läsanvisningar för 1973 års taxering bör värdet av förmån av fritt bränsle till bostad om 1 rum och kök på jordbruksfastighet normalt värderas till 175–200 kr. exklusive mervärdesskatt. Det lägsta beloppet är avsett för de sydligaste länen. Normalvärdet är något högre i Mellansverige och maximibeloppet 200 kr. gäller för Norrland. Om vedspis används skall värdena höjas med 75–85 kr. Är bostaden större än 1 rum och kök ökas värdet med 75–85 kr. för varje rum därutöver.

I anvisningarna framhålls att lägre värden än normalt bör godtas, om den skattskyldige gör sannolikt att han tagit ut virke av väsentligt sämre kvalitet än som normalt används för uppvärmning.

Frågans tidigare behandling

Motionsyrkanden om skattefrihet för värde av fritt bränsle från egen fastighet har vid upprepade tillfällen prövats av riksdagen och alltid avslagits, bl. a. med hänvisning till grundläggande principer för beskattningen. När frågan prövades förra året framhöll skatteutskottet (SkU 1972:28) bl. a., att resultatet av det arbete en skattskyldig nedlagt i sin förvärvsverksamhet anses som skattepliktig inkomst, även till den del avkastningen använts för egen konsumtion, och att den som utfört arbete åt sig själv och därigenom minskat sina levnadskostnader skall beskattas för denna besparing om den uppkommit i näringsverksamhet. Dessa principer tillämpas genomgående vid beskattningen när det gäller uttag av naturaprodukter m. m. för eget bruk. I enlighet härmed borde exempelvis en jordbrukare beskattas för värdet av fritt bränsle i upphugget och hemkört skick till ortens pris, oavsett om virket utvunnits från egen skog eller som binäring till jordbruk, medan däremot den som utan samband med någon förvärvsverksamhet åtnjutit motsvarande förmån i regel borde gå fri från beskattningen. Utskottet framhöll vidare att en näringsidkare var berättigad till avdrag vid beskattningen för kostnader i samband med utvinnandet av förmånen av virket. Om värde av bränsleförmån undantogs från beskattning, skulle det medföra att kostnader av detta slag skulle få avräknas från inkomsterna i övrigt. Med anledning av vad motionärerna förra året anförde angående angelägenheten av att främja skogs- och miljövård framhöll utskottet, att det knappast kunde antas att den ifrågasatta ändringen i nämnvärd grad skulle främja sådana ändamål och att samhället i den mån det var befogat, borde lämna stöd härför i annan form än genom skattelättnader. Enligt utskottets mening talade flera skäl för att viss försiktighet var påkallad när det gällde att i det enskilda fallet uppskatta värdet av fritt bränsle. Riksskatteverket hade också så långt möjligt iakttagit denna synpunkt vid fastställande av de normer, som skulle tillämpas i skilda delar av landet. De av riksskatteverket fastställda anvisningarna i ämnet torde, rätt tillämpade, inte kunna anses leda till för höga värden, och ett bifall till motionsyrkandena kunde enligt utskottets uppfattning endast leda till opåkallade förmåner vid beskattningen för vissa kategorier skattskyldiga.

Utskottet

Enligt punkt 5 av anvisningarna till 21 § KL hänförs till intäkt av jordbruksfastighet bl. a. värdet av skogsprodukter, som den skattskyldige tillgodogjort sig för sitt hushåll eller för sin, sin familjs eller personliga tjänares räkning. Av 42 § KL och anvisningarna till nämnda paragraf framgår, att värdet av produkter, varor eller andra naturaförmåner i

första hand skall beräknas efter ortens pris, dvs. det pris som skulle ha gällt, om den skattskyldige själv inköpt produkterna. Bestämmelserna har i praxis tolkats så att förmån av fritt bränsle till bostad på jordbruksfastighet värderats till belopp motsvarande vedens värde i upphugget och hemkört skick.

Yrkandena i motionerna 1973:128 och 1973:1012 syftar till att förmån av fritt bränsle från egen jordbruksfastighet skall undantas från beskattning. Som skäl för yrkandena åberopar motionärerna bl. a. skogs- och miljövårdssynpunkter samt rättviseskäl.

Frågan om undantagande av bränsleförmån från beskattning har under en följd av år prövats av riksdagen men genomgående avvisats med hänvisning till principerna för beskattningen.

Den av motionärerna påtalade övergången till uppvärmning med olja eller elkraft är främst betingad av kostnads- och bekvämlighets-skäl, och beskattningen av förmån av fritt vedbränsle torde knappast påverka denna utveckling. Utskottet vill i och för sig inte bestrida motionärernas påstående om angelägenheten av gallringar i skogs- och miljövårdande syfte. Motionärernas förslag torde emellertid inte vara ägnat att i nämnvärd grad främja sådana ändamål. Det eventuella stöd, som skogs- och miljövården är i behov av, bör enligt utskottets uppfattning tillgodoses i annan form än genom lättnader vid beskattningen.

Motionsyrkandena torde bl. a. grunda sig på uppfattningen att värdet av egen arbetsinsats inte bör beskattas i detta fall, eftersom skattskyldig, som anlitat anställd arbetskraft för att utvinna bränslet, helt eller delvis är berättigad till avdrag för arbetskostnaderna. Gällande regler ger emellertid uttryck för grundläggande principer på detta område och leder till att avkastningen av en förvärvskälla inräknat värdet av egen arbetsinsats beskattas lika för alla.

Utskottet delar således inte motionärernas uppfattning att de i länsanvisningarna upptagna värdena på förmån av fritt bränsle till bostad på jordbruksfastighet är för höga. Om den skattskyldige gör sannolikt att ved av väsentligt sämre kvalitet än som normalt använts för uppvärmning uttagits, bör enligt länsanvisningarna lägre värde än normvärdena godtas vid taxeringen.

Med det anförda avstyrker utskottet bifall till motionerna 1973:128 och 1973:1012.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår

1. motionen 1973:128,
2. motionen 1973:1012.

Stockholm den 6 mars 1973

På skatteutskottets vägnar

ERIK BRANDT

Närvarande: herrar Brandt (s), Magnusson i Borås (m), fru Holmqvist* (s), herrar Kristenson (s), Larsson i Umeå (fp), Carlstein (s), Sundkvist (c), Wikner (s), Nilsson i Trobro (m), Stadling (s), Westberg i Hofors*(s), Olof Johansson i Stockholm (c), Hörberg (fp), Björk i Gävle (c) och fru Normark (s).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Reservation

av herrar Magnusson i Borås (m), Larsson i Umeå (fp), Sundkvist (c), Nilsson i Trobro (m), Olof Johansson i Stockholm (c), Hörberg (fp) och Björk i Gävle (c), vilka ansett

dels att utskottets yttrande bort ha följande lydelse:

Bestämmelserna om beskattning av förmån av fritt bränsle till bostad på jordbruksfastighet tillkom i en tid, då vedbränsle hade ett betydligt större värde än för närvarande och förhållandena även i andra avseenden var helt annorlunda. Numera har skogsägarna i stor utsträckning gått över till uppvärmning med olja eller elkraft. Enbart kostnaderna för fällning, huggning och hemtransport av vedbränslet överstiger ofta kostnaderna för andra bränslen. Detta förhållande och inte minst den omständigheten att värdet av bränsle från egen fastighet beskattas har påskyndat övergången till andra bränslen. Detta är givetvis beklagligt, eftersom det från nationalekonomisk synpunkt är angeläget att i möjligaste mån uppmuntra användningen av inhemskt bränsle.

Det kan inte bestridas att de värden på förmån av fritt bränsle, som enligt länsanvisningarna tillämpas vid taxeringen, leder till otillfredsställande och orättvisa resultat. På jordbruksfastigheter, där vedbrandsbehovet tillgodoses med anlitande av anställd arbetskraft, blir beskattningen av bränslevärdet avsevärt lägre än eljest, eftersom avdrag för arbetslöner ofta kan göras med belopp, som motsvarar eller t. o. m. överstiger bränslevärdet. Ägare eller brukare av mindre jordbruksfastighet utan anställda har däremot enligt nuvarande beskattningsregler inte samma möjligheter till avdrag och beskattas därför för ett högre nettovärde.

Det är också från skogs- och miljövårdssynpunkt angeläget att beskattningsreglerna är så utformade att nödvändig gallring och röjning av skog inte eftersätts. I allmänhet är det just sådant svårsäljbart gallringsvirke, som skogsägarna använder som bränsle.

Det anförda talar enligt utskottets uppfattning för att bränsle från egen fastighet bör undantas från beskattning. Utskottet förordar därför att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär förslag till sådan ändring i kommunalskattelagen att förmån av fritt bränsle till bostad på jordbruksfastighet undantas från beskattning. Härigenom torde yrkandena i motionerna 1973:128 och 1973:1012 vara tillgodosedda.

dels att utskottet bort hemställa

att riksdagen med anledning av motionerna 1973:128 och 1973:1012 hos Kungl. Maj:t anhåller om förslag till sådan ändring i kommunalskattelagen (1928:370) att förmån av fritt bränsle till bostad på jordbruksfastighet undantas från beskattning.

